

INTERAKTIV TA'LIM TEXNOLOGIYALARI

Nurboyeva Shahnoza Obid qizi

Student of Biology, Faculty of Natural Sciences, Chirchik State Pedagogical Institute, Tashkent Region

Rakhmatullayeva Anora Qayrullayevna

Teacher of Biology, Chirchik State Pedagogical Institute, Tashkent Region

ANOTATSIYA: ta'limda axborot texnologiyalarini rivojlantirish yo'nalishlaridan biri interfaol texnologiyalardan foydalanish hisoblanadi. Zamonaviy interaktiv texnologiyalarning ta'lim sohasiga kirib kelishi o'qituvchilarga ta'lim mazmuni, usullari va tashkiliy shakllarini sifat jihatidan o'zgartirish imkonini beradi. Ta'limdagi ushbu texnologiyalarning maqsadi axborot jamiyatida intellektual imkoniyatlarni va ta'lim tizimining barcha bosqichlarida ta'lim sifatini oshirishdir.

АНОТАЦИЯ: одним из направлений развития информационных технологий в образовании является использование интерактивных технологий. Внедрение современных интерактивных технологий в сферу образования позволяет учителям качественно изменить содержание, методы и организационные формы обучения. Целью этих технологий в образовании является повышение интеллектуального потенциала информационного общества и качества образования на всех уровнях системы образования.

ANOTHERATION: one of the directions of development of information technologies in education is the use of interactive technologies. The introduction of modern interactive technologies in the field of education allows teachers to qualitatively change the content, methods and organizational forms of education. The purpose of these technologies in education is to increase the intellectual potential of the information society and the quality of education at all levels of the education system.

Kalit so'zlar: interaktiv texnologiya, intellektual imkoniyat, interfaol o'qitish metodikasi, o'yin

Ключевые слова: интерактивные технологии, интеллектуальные возможности, интерактивные методы обучения, игра.

Key words: interactive technologies, intellectual capabilities, interactive teaching methods, game.

KIRISH

Bizning hayotimiz bir joyda turmaydi. Biz rivojlanyapmiz, jamiyatimiz rivojlanmoqda. Qanday bo'lishi biz kelajak avlodlarga bog'liq. O'quv jarayonining sifati ko'p jihatdan tanlangan o'qitish uslubiga bog'liq. Shuning uchun ham bolalarni o'qitishning yangi usuli kerak. Zamonaviy metodika nafaqat maktab, balki maktabgacha ta'lim muassasasi uchun ham zarurdir. Zamonaviy usullarning asosiy maqsadi – bolaning shaxs sifatida rivojlanishi. Yaqinda interfaol o'qitish metodikasi joriy etildi. Zamonaviy interfaol texnologiyalarning o'quv jarayoniga katta ta'sirini hisobga olgan holda, bolani shunday muhit va munosabatlar tizimi bilan o'rab olish kerakki, bu bolaning eng xilma - xil mustaqil faoliyatini rag'batlantiradi va unda kerakli vaqtda eng samarali shakllantira oladigan narsalarni, shu jumladan asosiy qobiliyatlarni shakllantiradi.

Pedagogik amaliyotda “ O'qitishning faol usullari va shakllari” atamasi qadimdan ishlatilgan. U maktab o'quvchilarining o'quv faoliyatida yuqori darajadagi ob'ekt faolligiga erishadigan pedagogik texnologiyalar guruhini birlashtiradi.

Hozirgi vaqtda yana bir atama “ Interaktiv ta'lim” keng tarqala boshladi. Interaktiv ta'lim atamasi quyidagilarni anglatadi ta'lim o'qituvchi bilan faol muloqotga asoslangan. Aslida, bu aloqa texnologiyalarining variantlaridan birini ifodalaydi: ularning tasnif parametrlari mos keladi. Boshqacha qilib aytganda, interfaol ta'lim – bu sub'ektlar va o'quv ob'ektlari haqida yaxshi tashkil etilgan fikr – mulohazalar, ular o'rtasida ikki tomonlama ma'lumot almashish bilan o'rganish.

Interaktiv dasturiy texnologiyalar – bu talabalar va atrofda axborot muhiti o'rtasida ma'lumot almashishning 3ta turi mavjud.

Ekstraaktiv rejim: axborot oqimlari o'quv tizimining predmetidan ta'lim ob'ektiga(talabaga) yo'naltiriladi, lekin ob'ektga kirmasdan asosan uning atrofida aylanadi. Talaba passiv o'quvchi vazifasini bajaradi. Bu rejim

ma'ruzalar, an'anaviy texnologiyalar uchun xosdir. Bu rejim ko'pincha passiv bo'lib, bolaning sub'ektiv faolligini keltirib chiqarmaydi, chunki ta'lim asosan ta'lim muhitining faolligi bilan ifodalanadi.

Intraaktiv rejim: axborot oqimlari talaba yoki guruhga o'tadi, ularning faolligiga sabab bo'ladi. O'quvchilar bu yerda o'zlarini o'rgatish, o'zini o'rgatish sub'ekti sifatida harakat qilishadi. Bu rejim mustaqil faoliyat, o'z – o'zini o'qitish, o'z – o'zini tarbiyalash, o'zini rivojlantirish texnologiyalari uchun xosdir.

Interaktiv rejim : bunday holda, axborot oqimlari ongga kirib, uning faolligini keltirib chiqaradi va o'quvchidan o'qituvchiga teskari ma'lumot oqimini hosil qiladi. Axborot oqimlari yo'nalishda o'zgaradi yoki ikki tomonlama xarakterga ega bo'ladi: bir oqim o'qituvchidan, ikkinchisi talabadan. Bu rejim interaktiv texnologiyalar uchun xosdir. Interaktiv texnologiyalarning eng oddiy namunalari – suhbat yoki maslahat. Eng muhimi, interaktiv rejim har qanday o'ziga xos monotexnologiyaga kiritilgan texnologik usullarda taqdim etiladi.

Interaktiv ta'lim texnologiyalarining maqsadli yo'nalishlari :

O'quvchilarning individual ruhiy jarayonlarini faollashtirish ;

Talabani ichki muloqoti hayajoni ;

Almashinayotgan ma'lumotlarning tushunilishini ta'minlash ;

Pedagogik o'zaro ta'sirning individualizatsiyasi ;

Talabani o'qitish sub'ekti lavozimidan chetlashtirish ;

O'qituvchi va talaba o'rtasida ikki tomonlama muloqotga erishish ;

Interaktiv rejimdagi aralashuv manbalari quyidagilar bo'lishi mumkin :

Til (og'zaki yoki og'zaki bo'lmagan shaklda);

Idrokda farqlar, buning natijasida ma'limotni kodlash va dekodlash jarayonlarida ma'no o'zgarishi mumkin;

O'qituvchi va talaba o'rtasidagi tashkiliy holatdagi farqlar.

Interaktiv ta'lim texnologiyalarining xususiyatlari :

Ma'lumot passiv rejimda emas, balki faol vaziyatda, muammoli vaziyatlar, interaktiv sikllar yordamida o'zlashtirilishi kerak. Interaktiv muloqot aqliy rivojlanishga yordam beradi. Qayta aloqa mavjud bo'lganda, axborotni jo'natuvchi va qabul qiluvchining kommunikativ rollari o'zgaradi. Qayta aloqa ta'lim ma'lumotlarini almashish samaradorligini sezilarli darajada yaxshilaydi, bu esa har ikki tomonning aralashuvni bartaraf etish imkonini beradi. Interfaol texnologiyalar o'quvchilarning ta'lim muhiti bilan bevosita o'zaro ta'siriga asoslangan. O'quv muhiti talaba o'zini tajriba sohasi sifatida ko'radigan haqiqat vazifasini bajaradi va bu nafaqat uning empirik kuzatuvlarini, talabani hayotiy taassurotlarini yordamchi material yoki illyustrativ qo'shimchalar bilan bog'lashdan iborat. O'quvchining tajribasi bilishni o'rganishning markaziy faollashtiruvchisi hisoblanadi. An'anaviy o'qitishda o'qituvchi ta'lim ma'lumotlarini o'zi orqali o'tadigan "Filtr" rolini o'ynaydi, interaktiv o'qitishda – ishda yordamchi rolini, yo'nalishli axborot oqimini faollashtiruvchi omillardan biri. O'qituvchi interfaol texnologiyalarda bir nechta asosiy rollarni bajaradi. Ularning har birida u ishtirokchilarning axborot muhitining ma'lum bir sohasi bilan o'zaro aloqasini tashkil qiladi. Rolda ma'lumot beruvchi – mutaxassis o'qituvchi matnli materialni taqdim etadi, video ketma – ketligini namoyish qiladi, ishtirokchilarning savollariga javob beradi, jarayon natijalarini kuzatadi va hokazo. Tashkilotchi – yordamchi u o'quvchilarning ijtimoiy va jismoniy muhit bilan o'zaro ta'sirini o'rnatadi (kichik guruhlariga bo'linadi, ularni mustaqil ravishda ma'lumotlarni to'plashga, topshiriqlarni muvofiqlashtirishga, mini – prezintatsiyalar tayyorlashga va hokazo). Rolda maslahatchi o'qituvchi ishtirokchilarning professional tajribasiga murojaat qiladi, ilgari qo'yilgan muammolarga yechim izlashga, yangilarini mustaqil ravishda o'rnatishga yordam beradi va hokazo. Ba'zi interaktiv texnologiyalarda, taqdimotchi uchun mavzu bo'yicha mutaxassis bo'lish shart emas. Yo'naltiruvchi rolining kamchiliklari o'qituvchining tayyorgarlikdagi yuqori xarajatlari, natijalarni aniq rejalashtirishning murakkabligi va o'qituvchining yuqori energiya sarfi. O'qituvchi tomonidan sinfda bilim samarali yetkazib berish uchun innovatsion usullardan foydalaniladi :

Bir karusel usuli ;

Muammo emas taqdimoti bo'lgan ma'ruzalar ;

Miya bo'roni texnikasi ;

Biznes o'yinlar ;

Konferensiya ;

Munozara va munozara shaklida seminarlar olib borish ;
Multimedia vositalari ;
Texnologiyalar bilan to'liq hamkorlik ;
Loyihalar usuli va hokazo...
Interaktiv ta'lim texnologiyalariga misol qilib,
“ O'qish va yozish orqali tanqidiy fikrlashni rivojlantirish “ texnologiyasi ;
Munozara o'tkazish texnologiyasi ;
“ Munozara “ texnologiyasi ;
O'qitish texnologiyalarini aytishimiz mumkin.

XULOSA

Xulosa qilib aytishim mumkinki, ta'lim – tarbiyaviy vazifalarni va ta'lim yo'nalishlarining mazmunini amalga oshirish uchun bugungi kunda interaktiv ta'lim texnologiyalarini ilg'or darajada takomillashtirish va tadbiq etish kerak. An'anaviy bilan taqqoslaganda, interaktiv ta'lim texnologiyalaridan foydalanilgan ta'lim tizimida yetakchi bilan o'zaro munosabatlar ham o'zgaradi: uning faoliyati talabalarning faolligiga yo'l ochadi, rahbarning vazifasi ularning tashabbusi uchun sharoit yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

Ta'lim texnologiyalari ensiklopediyasi : Maktab texnologiyalari ilmiy tadqiqot instituti, 2006
<https://goaravetisyan.ru/uz/opisanie-interaktivnoi-tehnologii-pedagogicheskie-usloviya-ispolzovaniya/>
<https://uz.delachieve.com/interaktiv-talim-texnologiyasi-nima-faol-va-interaktiv-talim-texnologiyasi/>
<https://englishyz.ru/uz/reference/interaktivnye-tehnologii-obucheniya-psihologo-pedagogicheskie/>
<https://uz.tierient.com/interaktiv-talim-bilim-olishning-zamonaviy-usullari/>

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Ta'lim texnologiyalari ensiklopediyasi : Maktab texnologiyalari ilmiy tadqiqot instituti, 2006
2. <https://goaravetisyan.ru/uz/opisanie-interaktivnoi-tehnologii-pedagogicheskie-usloviya-ispolzovaniya/>
3. <https://uz.delachieve.com/interaktiv-talim-texnologiyasi-nima-faol-va-interaktiv-talim-texnologiyasi/>
4. <https://englishyz.ru/uz/reference/interaktivnye-tehnologii-obucheniya-psihologo-pedagogicheskie/>
5. <https://uz.tierient.com/interaktiv-talim-bilim-olishning-zamonaviy-usullari/>
6. Анора Қайруллаевна Рахматуллаева БИОЛОГИЯ ФАНИНИ ЎҚИТИШ ЖАРАЁНИДА ЛАБОРАТОРИЯ МАШҒУЛОТЛАРИНИНГ АҲАМИЯТИ // Academic research in educationalsciences. 2020. №3. URL:<https://cyberleninka.ru/article/n/biologiya-fanini-itish-zharayonida>laboratoriya mashg'ulotlarining ahamiyati (дата обращения: 07.12.2021). [1]
7. Urinboyeva Nilufar Akromjon qizi, Rakhmatullayeva Anora Kairullayevna INCREASING STUDENT NATURAL LITERACY REQUIREMENTS FOR STEAM APPROACH //International Conference on Humanities, Education and SciencesLos Angeles, California, USAFebruary 25th 2022 conferencezone.org. 104-112.[3]
8. Urinboyeva Nilufar Akromjon qizi , Rakhmatullayeva Anora Kairullayevna 7TH GRADE ZOOLOGY IN THE DEPARTMENT OF "SIMPLE ANIMALS" LEARNING USING MODERN ELECTRONIC RESOURCES. London Conerence Proceedings 2021. International Conerence on Humanities, Education and Sciences December 15th, 2021. 153-156. [2]